



Kuukiri

Jaanuar 2025

[Loe uudiskirja veebis.](#)

Heaolu arengukava programmid 2025 – 2028

Valminud on heaolu arengukava 2025 – 2028 programmid. Esitame kuukirjas Vanemaealiste programmi hetkeolukorra analüüsi ja eelolevate aastate olulised tegevused. Kogu programmiga saab tutvuda: [Vanemaealiste programm 2025-2028.pdf](#)

Vanemaealiste programm. Hetkeolukorra analüüs

Rahvastiku vananemisest tulenevalt on sotsiaalvaldkonna suurimad välja kutsed pensionide tagamiseks täiendavate vahendite leidmine, aktiivsena ja tervena vananemise toetamine ning abituse ja abivajaduse tekkimise ennetamine. Statistikaameti andmetel on pikaajalise haiguse olemasolu 65aastaste ja vanemate seas vähenenud 77,8%lt 2019. aastal 76,8%le 2023. aastal. Samuti on 65aastaste ja vanemate elanike seas suurenenud nende osatähtsus, kes hindavad oma tervises seisundit halvaks või väga halvaks (27,6%lt 2020. a 30,9%le 2023. a) ning lisaks hindab endiselt üle poole (2023. a 59,3%) 65aastastest ja vanematest inimestest, et nende igapäevaelu tegevused on tervisest tingituna suurel või mõningal määral piiratud.

Vananemisega ja vanusesõbraliku lähenemisviisiga on vaja arvestada kõigis riigi poliitikavaldkondades. Vanemaealiste heaolu puudutavad probleemid ei ole valdkondadeüleselt poliitikameetmetesse integreeritud. Jätkuvalt nähakse vanemaealisi pigem sotsiaal- ja tervisevaldkonna sihtrühmana.

Vanemaealiste heaolu ja ühiskonnaelus osalemist saab toetada vanusesõbralike poliitikameetmetega, mis arvestavad vanemaealiste vajadusi igas eluvaldkonnas. Vanemaealisi on vaja enam kaasata poliitika kujundamisse ning neile on vaja anda võimalus rääkida kaasa vanemaealiste eluolu puudutavates otsustes. Kohaliku elu kujundamisel tuleb arvestada **vanusesõbraliku ühiskonna põhimõtetega** ning luua võimalusi aktiveerivateks tegevusteks (nt vabatahtlikuks tööks).

Võrreldes Euroopa eakaaslastega on vanemaealised ühiskonda oluliselt vähem kaasatud, sealhulgas osalevad vähem vabatahtlikus tegevuses ja poliitikas ning tegelevad vähem hobidega. Vanemaealisi kaasavad esinduskogud ei ole levinud ning ka vabatahtlik tegevus saab alles hoogu. 59,3% Eesti 65+ elanikest tundis 2023. aastal, et nende igapäevaelu tegevused on tervisest tingituna mingil määral piiratud. 47% Eesti 65+ elanikest elas 2023. aastal suhtelises vaesuses või sotsiaalses tõrjutuses. Kuigi vanemaealiste (65–74aastased) tööhõive Eestis on Euroopa Liidu suurim ehk selles vanuses töötas 2023. aastal 28,4% pensionäridest, on vanemaealiste vaesusrisk võrreldes ülejäänud elanikkonnaga suurem. Vanuserühmas 65–74 oli hõivatuid 42 tuhat inimest.

2025-2028 VANEMAEALISTE PROGRAMM

Eurostati andmetel elas 2023. aastal suhtelises vaesuses või sotsiaalses tõrjutuses 47% Eesti 65-aastastest ja vanematest elanikest ning sellest peamise osa moodustavad need, kes elavad suhtelises vaesuses. Statistikaameti andmetel elas 2023. aastal suhtelises vaesuses 39,4% Eesti 65-aastastest ja vanematest elanikest ning võrreldes eelneva aastaga vaesuses elavate vanemaealiste osatähtsus taas vähenes. See on selgitatav sellega, et 2023. aastal kasvas ekvivalentnetosissetulek 8%, kuid pensionid kasvasid üldise sissetulekute kasvu juures enam (pensionite kasv oli 15,6%). (Märkus: Eurostat avaldab vaesuse andmed uuringuaasta järgi ehk 2023. aasta suhtelise vaesuse ja sotsiaalse tõrjutuse näitaja hõlmab 2022. aasta sisse tulekul põhinevat suhtelise vaesuse näitajat. Eesti Statistikaamet avaldab vaesuse näitajad sissetulekuaasta järgi.)

Eriti raskes majanduslikus olukorras on üksi elavad pensionärid ja vanemaealised puudega inimesed. 2023. aastal elas Statistikaameti andmetel 71% üksi elavatest 65-aastastest ja vanematest inimestest suhtelises vaesuses, mida on 8 protsendipunkti võrra vähem kui aasta varem.

Nii demograafiast kui ka mittetraditsiooniliste töövormide järjest laialdasemast kasutamisest tuleneva maksumaksjate vähenemise ja II pensionisambasse pensioniks kogutu enne pensioniiga ärakasutamise tõttu on keskmise pensioni ja keskmise palga suhe tulevikus veelgi

väheneb. Samuti töötab järjest enam inimesi osaliselt välisriikides, mis omakorda vähendab maksumaksjaid ja pensioniõigusi Eestis.

Vanemiseiga seotud hoiakud mõjutavad vanemaealiste elukvaliteeti ja heaolu – vanemaealiste ühekülgne kujutamine soodustab vanuselist eelarvamuste ja stereotüüpide teket. Vanuselist diskrimineerimist tajutakse ja kogetakse enim töösuhetes.

Vanemaealised on haavatavad ka väärkohtlemise, hülgamise ja hooletusse jätmise ning väärkuse ja lugupidamise kaotuse suhtes. Vanemaealiste vastu suunatud vägivalda peamised põhjused on lähedaste sotsiaalsed ja vaimse tervise probleemid. On alust eeldada, et vanemaealiste depressioon on aladiagnoositud ja ravitud, kuid juba diagnoositud kõrge depressiivsuse tase näitab, et vaimsele tervisele on vaja senisest enam tähelepanu pöörata.

Järgneva nelja aasta olulised tegevused

- Viiakse ellu pensionipõlve rahalist turvatunnet suurendav pensionitarkuse teenus. Eesmärk on kujundada Sotsiaalministeeriumi pensionitarkuse teenus riiklikul tasandil usaldusväärseks kolme pensionisamba üleseks infoallikaks, mis võimaldab kallutamata pensioniinfo kättesaadavuse kaudu suurendada inimeste pensioniteadlikkust ning toetada ja motiveerida nende pensionivalikuid, et saavutada pensionipõlveks rahaline turvatunne.
- Analüüsitakse võimalusi muuta I samba pensionid solidaarsemaks. Eesmärk on soodustada pensioni süsteemi arenemist võrdsemate pensionide poole ja parandada inimeste vanaduspensioniea rahalist hakkamasaamist.
- Analüüsitakse võimalusi tõsta miinimumpensioni, et tagada inimestele parem sotsiaalne kaitse. Miinimumpensioni adekvaatsemaks muutmine on oluline ka selleks, et vastata rahvusvahelistele miinimumpensionidele kehtestatud nõuetele.
- Keskmise vanaduspensioni asendusmäära eesmärgi saavutamiseks teadvustatakse tööandjapensioni rolli olulisust.
- Pensioni tõrgeteta väljamaksete tagamiseks on vaja tuua pensioniteenus uuele platvormile SKAIS2. Oluline on tagada pensionide määramise ja maksmise järjepidevus ning ennetada riski, mille tulemusena ei ole võimalik teha õigeaegseid pensionide väljamakseid.

- Vanemaealiste rolli väärtustamiseks ja positiivsete hoiakute muutmiseks ühiskonnas, sealhulgas vanemaealiste töötajate suhtes, toetatakse meetmeid, mis loovad võimalused vanemaealiste kaasamiseks ja ühiskonna ja tööelus aktiivsemaks osalemiseks ning sotsiaalpartnerite võimekuse suurendamiseks. Aktiivsed, sealhulgas majanduslikult aktiivsed vanemaealised on ühiskonna tegemistesse rohkem kaasatud ja nad tulevad igapäevaelus paremini toime.

Vahendas Agu Laius

Kohtusid Kuldne Liiga ja Malta Ordu

Kuldse Liiga esindajad kohtusid Suveräänse Malta Ordu Eestis Suursaatkonnas ordu Sihtasutuse tegevdirektori Indrek Petersoo ja kaastöötaja Thea Kariniga. Peep Peterson ja Aimar Altosaar said ülevaate tuhande aastase ordu tegevuse põhimõtetest ja suundumustest tänapäeval. Peamiselt ollakse keskendunud noorte vabatahtlike töö organiseerimisele ning kahe aasta jooksul on Eestis jõutud algatada ja läbi viia mitmeid projekte, millest võib infot saada nende kodulehel. <https://estoniaembassy.orderofmalta.int/et/#>

Nad soovivad teha koostööd vanemate inimeste organisatsioonidega, leides, et noored ja vanad võiksid teha koostööd nii vabatahtliku töö korraldamisel kui ka uute ideede leidmisel ja projektide loomisel. Kuna meie liiga on Sotsiaalministeeriumiga mitme koostöö projekti kaudu loonud uusi koostöövorme omavalitsustes, siis pole meil raske Orduga ühiseid huve leida ja midagi koos ette võtta. Arutame oma koosolekutel need võimalused läbi ning siis vaatame, kas ja kui kaugele on meil võimalik koostööga minna.

Aimar Altosaar, juhatuse liige

Kavandasime koostööd Soome seenioridega

Kuldse Liiga algusaegadel 2012 – 2013. aastatel oli meil hea kontakt Soome vanemate inimeste töövõimaluste uurija Juhani Ilmarisega, kes

andis meile palju informatsiooni Soome, teiste Euroopa riikide ja USA tegevusest selles vallas.

Kuldse Liiga „välisminister“ Krista Mullenok on teinud eelmisel aastal tõhusat tööd ning loonud kontakte mitme riigi seeniorite organisatsioonidega.

17. jaanuaril toimus meil videokonverents Soome organisatsiooni Nestor Partners OY esindaja Tapani Kultarantaga. Meie poolt osalesid lisaks Kristale ka Peep Peterson, Agu Laius ja Aimar Altosaar.

Vastastikune tutvumine kujunes väga sõbralikuks ja soojaks mõttevahetuseks, kus leidsime, et meil on palju ühist, kuid ka erinevusi. Näiteks alustas ka Kuldne Liiga elukogenud juhtide kogemuse vahendamiseга toimivatele ettevõtetele, juhte ajutiselt asendades või kogemusi edastades, lootes, et sellega võiks meie liigale ka raha teenida. Kuid nii meie kui ka Soome kogemus, kus ka selle tegevusega alustati, näitas, et alguses ollakse umbusklikud, siis võetakse ka nõu ja konsultatsioon vastu, kuid tasuda ikka ei taheta. Soomlaste organisatsioon alustas küll meist hiljem, kuid on olnud visam ning neil see töö tänaseks käib.

Kuldne Liiga katab tänaseks kogu vanemaealiste teemade skaalat ühiskonnas, samas soomlased on jäänud oma majandusnišši.

Me kutsusime Tapani osalema kevadel toimuvale Kuldse Liiga konverentsile, mille korraldamist veab Peep Peterson. Tapani võttis kutse tänuga vastu.

Aimar Altosaar, juhatuse liige

Kuldne Liiga CESESe peakorteris

22. jaanuaril kohtus MTÜ Kuldne Liiga rahvusvahelise suuna juht Krista Mullenok Confederation of European Senior Expert Services (CESES) endise presidendi Jacques van Egteni ja CESES tegevjuhi Ismael Paez Civioga Brüsselis CESESe peakorteris. Hea võimalus oli tutvuda rahvusvahelise mittetulundusühinguga, kuhu kuulub 19 organisatsiooni Euroopa Liidu liikmesriikidest ja Šveitsist. 25-aastane organisatsioon ühendab üle 25 000 vabatahtliku eksperdi, kel oskusi ja teadmisi kõigis majandussektorites. CESES pakub ettevõtetele ja asutustele professionaalset vabatahtlikku ning lühiajalist abi ja nõustamist.

Soomeorganisatsioon Nestor Partners OY on selle võrgustiku liige. Täpsem teave CESESt jõudiski meieni Tapani Kultarantaga, Nestor Partners OY, toimunud kohtumise käigus.

Põhjalikumalt CESESe kohta vt: <https://www.ceses.eu/>

Krista Mulenok, rahvusvahelise suuna juht

Tee heategu ja toeta Kuldset Liigat annetusega, tee püsiannetus pangas!

Kuldne Liiga vajab oma tegevuse hoogustamiseks ja vanemaealiste huvikaitseks toetajate annetusi.

Annetuse saab teha MTÜ Kuldne Liiga pangakontole EE697700771000924787, selgituseks: Annetus.

Sinu annetus aitab Kuldsel Liigal saavutada, et Eesti oleks vanusesõbralik.

MTÜ Kuldne Liiga on kantud [Vabariigi Valitsuse tulumaksusoodustusega mittetulundusühingute, sihtasutuste ja usuliste ühenduste nimekirja](#) ning ühingule tehtavad annetused on tulumaksuvabad.

MTÜ Kuldne Liiga uudiskiri. Rohkem infot: www.liiga.ee
Antud postiloend töötab vaid uudiskirja edastamiseks.

Uudiskirja sisule reageerimiseks saada kiri: info@liiga.ee
Uudiskirja listiga liitumiseks või lahkumiseks saada kiri: nova@liiga.ee